

מסורת הש"ס

(א) [נעיל פג:]. (ב) נעיל ג: ח: כ"ג קטו. א [נ"ל אלעזר ועי' חוריו גדרס"ג אלעזר כלא זי"ד וכן בפסקא דלקמן וכלל הסוגיא וכן גרש"י דהכא שאר מקומות איתא דבי אלעזר: ד] [נעיל עט:]. (ס) [נעיל פא:]. (ו) ס"א ל"ג. (ז) [נעיל עט:]. (ח) נעיל פ: מור"ה וז' בסוף הדיבור כתבו דלר"ת וז"ת גרסיןן שלום מלכות וכו' והקושיא היא מהיה צמורה וכו' (ט) כ"ג נה: [נעיל ה:]. (י) (כ"ג פד.). (יא) [דף פ. יט] (כמוצות פ:). (יג) [נעיל יד] (נע"ג, יד) [נעיל ה:]. (טו) דפוס"ר רנקן, (טז) וינע"ט מוס' כמוצות מז. ומוס' דקושין יא. ד"ה הנהו:]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואס ניסת וכו' דלר' מאיר הוולד ממזר (ולמאן דמוקי לה וכו' כמאה עדים דמי) תא"מ וי"ב כ"ל הנה"ס היא המומ' דגרס"ק (דף ג: ד"ה שלשה לקוח לפסי קד: (ב) ד"ה והאיכא וכו' נעיל כ"ג דף עט ע"ב:

מוסף תוספות

א. לומר שהוא שלו. שט"ק. ב. כמו רשות מדיעם, כי רשעה מרבץ פשאת מאומה (דברים כד, י) תרגום ארי תרשה בחברך רשות דעם. ערוך נעדר ט' ד. ג. וכיון דלא יצא הקול. מוס' כ"ג כז ע"ב ד"ה לפסי. ד. ולא חיישין להכי. חס"פ דף שס (ונשני' בתוס' י"ח פ' ע"א ד"ה עשה עמי ה. ופסיר ועטיר מן ערורי מלכא ומלכתא לא משום שריד' להנתת כדפרשית דבסתמא נמי הוי מקח טעות אלא. מוס' כמוצות נט ע"א ד"ה ססו. ו. דלא אתני. מוס' הראש', ע"ש ע"ד. ו. דהא בגמ' פריך והאיכא נ"ל קרח ומשני התם הוולד ממזר הכא הולד כשר ופרוך הניחא לר"מ וכו', והדר פריך (והאיכא) משום שלום מלכות ומקוץ לה כר"מ משמע דמודה ר"מ בהני ג' גיטין דהולד כשר. מוס' הראש' ע"ש ע"ד מר"ז בשם רש"י [אלא] אמר ר"ת דהכא היינו טעמא דהולד כשר דרך היה המטבע שלם, יפסול הולד בהני שלשה, ואע"ג דר"מ סבר וכתב היינו וחתם מי"ם כשר הולד בבית ידו ואין עליו עדים דבית שובעל עצמו כתב אין לך חתימה גדולה מזו. מוס' היינו ג: ע"ש ע"ב. ו. ונעיל טעמא, אע"ג שהסופר אינו כותב בלא ציווי הבעל מי"ם דיבטן דרבימליך ביעל ואינו נותנו ודורך לאשתה כיון שאינו חתום ואינו חושש עליו, והאשה מצאוה ומחתמה בו עד אחד, ועד אחד תוכל לשכור. מוס' הראש'. ט. [ומתנייןן בסופר שאינו מובהק, זו היא גירסת רבינו גנראל ופרוש, ומשמע דרב מכשר אפילו בסופר שאינו מובהק. מוס' הראש'.

פסקי רי"ד

של שטר מוכיח: ולעיל לאפוקי מדבטא מיניה רבא

לאפוקי מדבטא מיניה רבא מרז נחמן היום אי אס אשמי ולמחר הרי אס אשמי.
מכו ופשט ליה כיון דפסקה פסקה אפי"ה תקן ללה לעבד הכי שלא להוציא לעז על הגט: **מוזקד נעצדו**.
דינו פסוק לעצדות שאין שום ערעור במכירה: **ופטיר ועטיר מן חרורי**.
ופרוש ומופלג מכל

חירות כמו הנפטר מרבו (יומא דף ג:).

ועטיר. כמו י' עטירא שטר חלוקה. רק הבמות לא סרו (מלכי' ב' י) מתרגס לא עטרא: **ומן ערורי מלכא ומלכתא**. ומעוררו המלך והמלכה שלא חטא להיות מוכתז למלכות ליהרג שלא היה מוכתז למלכות מקחו בטל כדאמר צ"מ בשזכר יט): **ורשום דאיניש**. רשם סימן שעושין על העצדים כדאמר' במסכת שבת (דף נה:.) לא **איס עילויש**. מאדס אחר חוץ מן המוכר הזה: **ומנוקה מכל מוס**. כמו לפסיס מוויין ומקחו בטל: **ומן שתי דנפיק עד טעסר**. דמכל שתיין שלש צפניו עד שתי שנים דמא'ס למיקס קמיה: **עד טעסר**. ז'ל פרסי שמי שנים. והאי דקא אמר'יט סמפון עצעדים ליכא היינו היכא דזינן סתמנא אלז הכא כיון דלתמי מקחו בטל וזה עכשו' אין לו שתיין ודרך שתיין ישן שהולך לו חוחר עד שתי שנים לפיכך עד ז' שנים מתנה עמי שס יאכ' זו אותו שתיין עד שתי שנים

סיהא מקחו בטל לפי שכבר היה זו המוס הזה ולא ראהו: **גינצרא**. כמשמעו ונגנציל: **ומרסכא**. פסולת סיג כקף שיואל ממנו במקום שמתכין אותו בשעת חפירתו מן ההרס וקורין לו קוגיליון: **וגינצסא**. גפרית: **ושניש ליש בגנצרא דאוואו**. וסאן אותו בנזלה של אוו: **במתנ"א ולי ניסם הולד כשר**. האי תנא לאו כרבי מאיר סבירא ליה דלמר עדי חתימה כרתי דלרבי מאיר הוולד ממזר א) ולמאן דמוקי לה בגמ' כרבי מאיר איכא למימר דכתז ידו כמאה עדים דמי ולאו כרבי אלעזר סבירא ליה דלמר עדי מסירה כרמי דהא פליג רבי אלעזר כפיסא אלז כיון דכתנ רבי הוה וכתז ונתן קרינא ציה ואע"ג דליכא עדי מסירה כשר מדאורייתא ומיהו רצנן פסליניהו דלמא אמי לאכשווי כתנז סופר הלכך לא מישא ואס ניסת הוולד כשר דוקא כתז ידו אלז כתז סופר ואין שס עד הוולד ממזר: **ומן**. מקנתא דרצנן משום בת אחותו כדאמרמ'ן כפ"ק (לעיל דף י:.) הלכך הולד כשר: **אלא עד אחד**. פליגי זה בגמרא^[י] איכא למ"ד אכתז ידו קאי אפילו הכי אשמועינן דלכתחלה לא וירשא אשמועינן דאפי' אין זו עד אס ניסת הוולד כשר ואיכא למאן דלמר אכתז סופר קאי ואפי' הכי הוולד כשר דסופר הוה ליה במקום עד שני: **ר' אלעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים**. ואינו כתז ידו: **אלא שנחנו לה צפני עדים כשר**. לינשא לכתחילה: **סיקון העולם**. שמה ימותו עדי מסירה ויצא הבעל ויערער לומר לא גירסתיה: **גב' וכו לינא**. גיטין פסולין לכתחילה והולד כשר: **והאינא גע ישן**. דלמרינן לעיל ו) בגמ' אס ניסת לא תנא: **הכא תאלא**. רב ולי פליגי זה לקמן בשמעתינ^[י]: **הסם**. אמרינן בגמ' אס נתגרשה תנשא לכתחלה צפרק הזורק (לעיל עט:.) **הניחא לרבי מאיר**. דאמר'י) כל המשנה ממטבע טעבדו חכמים בגיטין הולד ממזר: **אלא לרצנן**. אי מתני' דהכא^[י] דרצנן היא ניתני נמי הכא

גט קרח: **הסם תאלא**. אפילו לרצנן: **שלום מלכות**. דלמרינן כהזורק (סע עט:.) כתז לשם מלכות כו': **מניינא דרישא**. שלשה גיטין פסולין: **מניינא דסיפא**. הרי אלו ג' גיטין פסולין ומשמע מיעוטא היה ומו לא: **הני דלמחן**. ואשמעתינ דמתני' ר"מ היא דלמר הוס הולד ממזר: **למעוטי דהס תאלא**. דהכל הולד ממזר כר' מאיר ואשמועינן דמתני' דכרייתא מתרנא היא דלפילו מכל כ"ג משוי ליה ר"מ ממזר: **אי נימא ארישא**. דליכא שום עד: **אלא אמינעא**. שפסול משום זמן מה לי כתז ידו מה לי כתז סופר הרי יש עליו עדים:

מרב נחמן היום אי את אשתי ולמחר אי את אשתי מהו פי' המורה אע"ג דרב גופיה פסק הלכה כר' יוסי בפי' ישי נוחלין (קלו.) הכא אמר לאפוקי מדר' יוסי משום דבטא לאפוקי נפשיה מפלוותיה ויש מי שאומר דהדר ביה מההוא ועקרה לדר' יוסי דלית הלכתא כותיה אף בשטרות ויש מי שאומר דלכתחלה לא עבדינן כר' יוסי ואי עבר כר' יוסי עבר ויש מי שאומר הלכה כר' יוסי בשטרות אבל לא בביתין. והנכון בעיני שזהו העיקר שחילוק יש בין שטרות לגיטין כדאמרן לעיל בפ' מי שאחוז (עב.) במאי דתנן זה גיטין אם היל אמר כלום אמר רב הונא וחולצת ולא מחיתבת ושלקלין וטריין בה טובא ומסקינן דר' יוסי אמר ומנו של שטר מוכיח עליו בין בשטר שלאחר מיתה שהוא כתוב בתוכו ובין בשט שהוא ע"פ אבל רב הונא פשית ליה דבשטר הלכה כר' יוסי מפני שהתנאי שלאחר מיתה כתוב בתוכו וגם הזמן כתוב בתוכו אבל בטט שהזמן כתוב בתוכו והתנאי שלאחר מיתה אמר לה לא מה מספקא ליה אי הלכה כר' יוסי ביאט שיעול זמנו של גט שהוא כתוב לתנאי דלאחר מיתה שהוא כפה ומ"ה אמר חולצת ולא מחיתבת ורב הונא דפסיק הלכה כר' יוסי מרב פשטו ליה כדאמר' התם א"ל הכי אמר רב הלכה כר' יוסי ובמר שרב הונא חילק בין גט לשטר דבשטר פסק הלכה כר' יוסי ובגט לא היה הכי נמי חילק רב אע"ג דפסק הלכה כר' יוסי בשטרות בגטין ולא נרוא לו דבריו ומ"ה אמרינן לאפוקי מדר' יוסי ולא ק' ידידה אדרייה. והתקין שיכתבו בגיטין כך כדי שיהו רגילין להרגיל את ש"מ לומר כך בשעה שנותני לה מהיום אם מתי אבל אם השכיב מרע לא אמר בפיו מהיום הכתיבה שאנו כותבין בתוך הגט מיומא דין אינה מועלת כלום דהא לר' יוסי כך מועיל זמן הגט כמו מהיום לרבנן ורב הונא ס"ל כר' יוסי ואפי' קאמר דלא מתי זמן שהוא ככתיבה לתנאי דלאחר מיתה שהוא כפה (והם) [וה"ה] הכי לרבנן אע"ג דכתיב מהיום לא מתי לתנאי דהוא ע"פ כדפרשי מהורה (לעיל עב. רש"י ד"ה מהיום) ד"ל חזר בו ממה שכתב מהיום ולא נתנו לה אלא שיקנה לאחר מיתה ואין גט לאחר מיתה. והה טעם עדין לתת לחבר שהוא יודע מה כתוב בטט אלא ההדיוטות שאין יודעים מה כתוב בו דל"ה הטעם אינו כלום שהרי אנו מלמדין אותו שאמר לה הרי זה גיטין אם את מתי אבל כל כותיה רואי להקנותו

המגרש פרק תשיעי גיטין

מן עזר'י ומן ערורי מלכא ומלכתא. נראה לר"י דגרס"ג איפכא מן ערורי ומן עלולי מלכא ומלכתא דלשון עלילה שייך במתך וערעורי גבי שאר כל אדם: **ר'ושם**. פי' בקונטרס רושם וסימן שעושין לעצדים^א ואית ספרים דגרסי ורשו דלינשי פי' שאין עליו מלוה^ב:

מן עזר'י מלכא. כן הוא כמו שפי' בקונטרס כלן דמוכתז למלכות הוי מקח טעות כדאמר' בזהאומנין (ב"מ פ.) ובהמוכר פירות (ב"ב כז:) אמרינן כהדיא דלומר לו הרי שלך לפניך וצפ"ק דקידושין (דף יא.) וצ"כ אע"פ (כמוצות נח.) גבי סימפון עצעדים ליכא דלמר מאי אמרת ליסטיס מוויין או מוכתז למלכות הנהו קלא אית להו כריך לפרש כמו שפי' ר"ת קלא אית להו^א ולא שכיחא^ב ולא כמו שפי' בקונטר' התם קלא אית להו וסבר וקציל ומאי דלמתיקן לכתוב עטרא^ג לא הוי אלזא לשופרא שלא יטעו העולם כמו חרורי דפשיטא שאס משומחר הוא שהמקח בטל^ד **עד מצהר**. והא דלמרינן סימפון עצעדים ליכא אי צבראי הא קא חזי ליה אי צגוראי לא איכפת ליה היינו צמוימן שהן עליו עמה אלז צאזותן שיצאו עליו אחר כך ולא יהיה אז רחוי למיקס קמיה דלא הוה מקח טעות אף על גב דלי האי גוונא משכתא סימפון עצעדים איכא למימר דהא לא שכיחא: **שרששה** גיטין פסולין. לעיל (דף ג:) פירשתי ומה שפי' בקונטרס דהן משנה לא כרבי אלעזר ולא כר"מ אין נראה דליכא צגמ' דמוקי לה כר' מאיר: **נראה בוכי' דהחיא בר' מאיר**. נראה דלא גרסי' היאז דלמתני' קאי: **מניינא דסיפא דמעוטי** הא דתניא ב'ו'. כל משניות מפיק מחד מיעוטא ממניינא דרישא והך צרייתא ממניינא דסיפא ואשמעינן דמתרנא'ה היא ורבינו יתחק אומר דהך צרייתא אינצטריכא מיעוטא לחד לפי שש תקנה אפי' לר"מ אפילו דלכתהו לינשא שיוכל ליטלו הימנה ולימתו לה קודס נישואין: **אמר רב בתב** ידו שנינו ב'ו'. דוקא כתז ידו ועד אלז כתז סופר ועד לא אפי' כספרא מוצק דסבירא ליה לרז חתם סופר שנינו כדפירש בקונט'^א ורבינו סנחלל גריס דוקא כתז ידו ועד הוא דפסול ואס נישאת הוולד כשר אלז כתז סופר ועד מינשא לכתחילה ושמואל אמר אפילו כתז סופר ועד דוקא דיעצד כשר והתנן כתז סופר ועד כשר ומשני התם צסופר מוצקה^ב וגירסא וז' אינה צשום ספר ועוד יש לומר דלרז כתז סופר מוצקה ועד כשר לכתחילה אלז צסופר שאינו מוצקה ועד פסול אפילו צדיעצד:

יש כתז ידו: **אלא שנחנו לה צפני עדים כשר**. לינשא לכתחילה: **סיקון העולם**. שמה ימותו עדי מסירה ויצא הבעל ויערער לומר לא גירסתיה: **גב' וכו לינא**. גיטין פסולין לכתחילה והולד כשר: **והאינא גע ישן**. דלמרינן לעיל ו) בגמ' אס ניסת לא תנא: **הכא תאלא**. רב ולי פליגי זה לקמן בשמעתינ^[י]: **הסם**. אמרינן בגמ' אס נתגרשה תנשא לכתחלה צפרק הזורק (לעיל עט:.) **הניחא לרבי מאיר**. דאמר'י) כל המשנה ממטבע טעבדו חכמים בגיטין הולד ממזר: **אלא לרצנן**. אי מתני' דהכא^[י] דרצנן היא ניתני נמי הכא גט קרח: **הסם תאלא**. אפילו לרצנן: **שלום מלכות**. דלמרינן כהזורק (סע עט:.) כתז לשם מלכות כו': **מניינא דרישא**. שלשה גיטין פסולין: **מניינא דסיפא**. הרי אלו ג' גיטין פסולין ומשמע מיעוטא היה ומו לא: **הני דלמחן**. ואשמעתינ דמתני' ר"מ היא דלמר הוס הולד ממזר: **למעוטי דהס תאלא**. דהכל הולד ממזר כר' מאיר ואשמועינן דמתני' דכרייתא מתרנא היא דלפילו מכל כ"ג משוי ליה ר"מ ממזר: **אי נימא ארישא**. דליכא שום עד: **אלא אמינעא**. שפסול משום זמן מה לי כתז ידו מה לי כתז סופר הרי יש עליו עדים:

לאפוקי מדבטא מיניה רבא

מרב נחמן היום אי את אשתי ולמחר אי את אשתי מהו פי' המורה אע"ג דרב גופיה פסק הלכה כר' יוסי בפי' ישי נוחלין (קלו.) הכא אמר לאפוקי מדר' יוסי משום דבטא לאפוקי נפשיה מפלוותיה ויש מי שאומר דהדר ביה מההוא ועקרה לדר' יוסי דלית הלכתא כותיה אף בשטרות ויש מי שאומר דלכתחלה לא עבדינן כר' יוסי ואי עבר כר' יוסי עבר ויש מי שאומר הלכה כר' יוסי בשטרות אבל לא בביתין. והנכון בעיני שזהו העיקר שחילוק יש בין שטרות לגיטין כדאמרן לעיל בפ' מי שאחוז (עב.) במאי דתנן זה גיטין אם היל אמר כלום אמר רב הונא וחולצת ולא מחיתבת ושלקלין וטריין בה טובא ומסקינן דר' יוסי אמר ומנו של שטר מוכיח עליו בין בשטר שלאחר מיתה שהוא כתוב בתוכו ובין בשט שהוא ע"פ אבל רב הונא פשית ליה דבשטר הלכה כר' יוסי מפני שהתנאי שלאחר מיתה כתוב בתוכו וגם הזמן כתוב בתוכו אבל בטט שהזמן כתוב בתוכו והתנאי שלאחר מיתה אמר לה לא מה מספקא ליה אי הלכה כר' יוסי ביאט שיעול זמנו של גט שהוא כתוב לתנאי דלאחר מיתה שהוא כפה ומ"ה אמר חולצת ולא מחיתבת ורב הונא דפסיק הלכה כר' יוסי מרב פשטו ליה כדאמר' התם א"ל הכי אמר רב הלכה כר' יוסי ובמר שרב הונא חילק בין גט לשטר דבשטר פסק הלכה כר' יוסי ובגט לא היה הכי נמי חילק רב אע"ג דפסק הלכה כר' יוסי בשטרות בגטין ולא נרוא לו דבריו ומ"ה אמרינן לאפוקי מדר' יוסי ולא ק' ידידה אדרייה. והתקין שיכתבו בגיטין כך כדי שיהו רגילין להרגיל את ש"מ לומר כך בשעה שנותני לה מהיום אם מתי אבל אם השכיב מרע לא אמר בפיו מהיום הכתיבה שאנו כותבין בתוך הגט מיומא דין אינה מועלת כלום דהא לר' יוסי כך מועיל זמן הגט כמו מהיום לרבנן ורב הונא ס"ל כר' יוסי ואפי' קאמר דלא מתי זמן שהוא ככתיבה לתנאי דלאחר מיתה שהוא כפה (והם) [וה"ה] הכי לרבנן אע"ג דכתיב מהיום לא מתי לתנאי דהוא ע"פ כדפרשי מהורה (לעיל עב. רש"י ד"ה מהיום) ד"ל חזר בו ממה שכתב מהיום ולא נתנו לה אלא שיקנה לאחר מיתה ואין גט לאחר מיתה. והה טעם עדין לתת לחבר שהוא יודע מה כתוב בטט אלא ההדיוטות שאין יודעים מה כתוב בו דל"ה הטעם אינו כלום שהרי אנו מלמדין אותו שאמר לה הרי זה גיטין אם את מתי אבל כל כותיה רואי להקנותו

מועיל כלום אלא תקן שיכתבו כך כדי להרגילם בכך שאם הבעל רוצה לומר היום אי את אשתי ולמחר את אשתי שישתקוהו ליתן גט לצמיתות כמו שכותבים בטל ולעילם ותתא עדותן קיימת וזה"ה הכי נמי מימאן דין ולעילם תקן לכתובו בגיטין בעבור ש"מ שיתן גט לאשתו בתנאי אם מתי שיהו מגרילים אותו לומר מהיום ולא יסמכו על זמן שכתבו בטט כר' יוסי ותתא עדותן קיימת שכותבין בטט מהיום ודומה זה למא' דאמר'י בפ' הוהב (ב"מ מז.) אמר רב בשת בריה דרב אידי כאמא כתבי' האידנא במנא דכשר למקנייא ביה במנא לאפוקי מדרב ששת דאמר קונין בפירות. וכשר לאפוקי מדשמואל דאמר קונין במורגא. למקנא לאפוקי מו' לוי דאמר קונין בכליו של מקנה ביה למעוטי מטבע שכל זה שאנו כותבין בשטרות הוא כדי להרגילם שלא יעשוש בענין אחר שאם יעשוש בענין אחר מה מועלת כתיבתם הלא הן מעידים שקר אלא ודאי העיקר הוא שהם יעשו כך ועל מה שעשו הם אנו מעידים. גם הנה במש"מ צריך לומר מהיום ואנו מעידים שקר אמר. והכי הוא משמעות דברי רב מדקאמר איך פלוגי פטר ותרין ודוו לשון עדות שמעידים העדים כי כך היה המעשה: גופר של גט שחרור הרי את בן חורין הרי את לעצמן אתקין רב יהודה בשטר זביני דעבדי עבדא מוציק לעבדו ופסור ועטור מן חרורו ומן עלולי מלכא ומלכתא ורשם דאנש לית עליוהי מנוקה מכל מום ומכל שחיין דנפיק ביה עד שצהר וחרת ועתיק פי' מוציק לעבדו זינז פסוק לעבדות שאין שום ערעור במכירה: וז' ופסיר ועטיר מן חרורי פרוש ומופסל מכל חירות כמו הנפטר מרבו ועטור כמו עטרא שטר חלוקה רק הבמות לא סרו תרגומי' לא עטרא ומן ערורי מלכא ומלכתא פי' מעורער (ועלילות) המלך והמלכה שלא חטא שיהא מוכתב למלכות שאם היה מוכתב למלכות מקחו בטל כדאמרין בהשוכר בכבא מציעא וירשם סימן שעושין על הכבדים כדאמרן במס' שבת לא איתא עילוייה מאדם אחר חוץ מן המוכר הזה ומנוקה מכל מום ומכל שחיין דנפיק ביה עד שצהר מכל שחיין שיצא בפניו עד ב' שנים דמאיס למיקס קמיה שצהר בלשון פריס ב' שנים דהאי דאמר'י סמפון בעבדרי ליכא היינו היכא דובין יטעמו דכל הכא דאתני מקחו בטל ואחא במש"מ שחיין קודם שיתגלו עליהם חתימין יש חולי בגופן במחמת

פג.

מג א מיי' פ"ח מהל' גירושין הל' ט סגמ עשין ט טוש"ע אה"ע סי' קלא סעיף א:
מג ב מיי' שס פ"א הל' יד סגמ שס טוש"ע אה"ע סי' קל סעי' ב:
מג ג מיי' שס הל' כה סגמ שס טוש"ע אה"ע סימן קל סעי' א:
מג ד מיי' שס פ"א הל' טו סגמ שס טוש"ע אה"ע סי' קלג סעיף א:
מג ה הל' ח הל' כד פ"ג שס הל' ט סגמ שס טוש"ע שס:
ו [טוש"ע שס סי' קמח סעיף א:]:
מג ז מיי' שס פ"א הל' יד סגמ שס טוש"ע שס סימן קל סעיף כ:

לעזי רש"י

קוגיליון^[א]. מרפק (פסולת שנוצרת מדוקיין סף).

מוסף רש"י

שלשה גיטין פסולין. לכתחילה (לעיל ג:) לינשא זו (רשבים' ב"ב קטו.) כתב בכתב ידו. ידי הבעל (לעיל ג:) ואין עליו עדים. אלז שנמסר לה כפני עדים, דעדי מקורה כחמי לה צדיעצד (רשבים' ב"ב קטו.) ואין בו זמן. כחזה זמן נכתב (לעיל ג:) ואין בו אלא עד אחד. ומכז יד סופר (שם.) וגובה מנכסיים. משורבדים. כלומי ואס שטר מלוה הוא אותו הסטר הכתוב ככתז יד ואין בו עדים אלז שמסרו כפני עדים גונה מנכסיים משורבדים (ב"ב שם.) קרח. ראה רש"י לעיל פא ג. המביא גט ממדינת הים. לנשה, שעשאו ענלה שלח להוילוי גלגס, האריכוה למר כפני נכתז ומתמם, והסם מפרש לפי שאין בקאולן לשמה ואין עדים ממנין לקיימו (ב"ב נה.) ויציא. מי שנשאה על ידי גט זה (שם ולעיל ה:).

פסקי רי"ד (המשך)

לה לאחר מיתה ומה יודע הוא שבטנ כתוב בו מהיום בודאי עיקר הגט אין צריך הבעל לדעת אותו כראוי והבעל יאמר לה הרי זה גיטך והיא מגורשת שספר כריתות נתן לה ואינו צריך שיבין הוא דברי הספר שאם חצ"ל לה דברי הספר כפה היו וקוקין לחבינו אלא כיון שאין האשה מוגרשתת אלא כספר ולא דבריים אע"פ שאינו יודע מה כתוב בו היא מגורשת ואומר לה הרי זה גיטך אבל התנאי שחלוי באמירת הבעל מה יועיל לכתב בטט והבעל לא יבין בו הלכך הטעם שנתן המורה שמה חזר בו אין ראוי לומר אלא לחבר לא להדיוטות ולפיכך ידן שיכתבו בו מימאן דין וליעילם תקן לכתובו כן ישיעידו הנגידים כי כך אמר הבעל כשהיה ש"מ כדי שיהיו ודיוין ללמד ש"מ לומר כך שאם לא יאמר כך נמצא שמעידין עדות שקר וגיד עליו ריעו ולעלם לאפוקי מדבטא מיניה רבא מרב נחמן אילו אמר הבעל היום אי את אשתי ולמחר את אשתי^א ואנו כותבין גט

ולעלם מועיל כלום אלא תקן שיכתבו כך כדי להרגילם בכך שאם הבעל רוצה לומר היום אי את אשתי ולמחר את אשתי שישתקוהו ליתן גט לצמיתות כמו שכותבים בטל ולעלם ותתא עדותן קיימת וזה"ה הכי נמי מימאן דין ולעילם תקן לכתובו בגיטין בעבור ש"מ שיתן גט לאשתו בתנאי אם מתי שיהו מגרילים אותו לומר מהיום ולא יסמכו על זמן שכתבו בטט כר' יוסי ותתא עדותן קיימת שכותבין בטט מהיום ודומה זה למא' דאמר'י בפ' הוהב (ב"מ מז.) אמר רב בשת בריה דרב אידי כאמא כתבי' האידנא במנא דכשר למקנייא ביה במנא לאפוקי מדרב ששת דאמר קונין בפירות. וכשר לאפוקי מדשמואל דאמר קונין במורגא. למקנא לאפוקי מו' לוי דאמר קונין בכליו של מקנה ביה למעוטי מטבע שכל זה שאנו כותבין בשטרות הוא כדי להרגילם שלא יעשוש בענין אחר שאם יעשוש בענין אחר מה מועלת כתיבתם הלא הן מעידים שקר אלא ודאי העיקר הוא שהם יעשו כך ועל מה שעשו הם אנו מעידים. גם הנה במש"מ צריך לומר מהיום ואנו מעידים שקר אמר. והכי הוא משמעות דברי רב מדקאמר איך פלוגי פטר ותרין ודוו לשון עדות שמעידים העדים כי כך היה המעשה: גופר של גט שחרור הרי את בן חורין הרי את לעצמן אתקין רב יהודה בשטר זביני דעבדי עבדא מוציק לעבדו ופסור ועטור מן חרורו ומן עלולי מלכא ומלכתא ורשם דאנש לית עליוהי מנוקה מכל מום ומכל שחיין דנפיק ביה עד שצהר וחרת ועתיק פי' מוציק לעבדו זינז פסוק לעבדות שאין שום ערעור במכירה: וז' ופסיר ועטיר מן חרורי פרוש ומופסל מכל חירות כמו הנפטר מרבו ועטור כמו עטרא שטר חלוקה רק הבמות לא סרו תרגומי' לא עטרא ומן ערורי מלכא ומלכתא פי' מעורער (ועלילות) המלך והמלכה שלא חטא שיהא מוכתב למלכות שאם היה מוכתב למלכות מקחו בטל כדאמרין בהשוכר בכבא מציעא וירשם סימן שעושין על הכבדים כדאמרן במס' שבת לא איתא עילוייה מאדם אחר חוץ מן המוכר הזה ומנוקה מכל מום ומכל שחיין דנפיק ביה עד שצהר מכל שחיין שיצא בפניו עד ב' שנים דמאיס למיקס קמיה שצהר בלשון פריס ב' שנים דהאי דאמר'י סמפון בעבדרי ליכא היינו היכא דובין יטעמו דכל הכא דאתני מקחו בטל ואחא במש"מ שחיין קודם שיתגלו עליהם חתימין יש חולי בגופן במחמת

^[א] נראה דל"ה אי הוי ניסת או לא וכן אנו כותבין בגט ולעלם ואס דאפי מועיל כלום כו'